

In het kort

'Vietnam tussen de tulpen'

Screening op hepatitis B van Vietnamese inwoners van Noord-Holland

H. Menger, G. Neve

'Vietnam tussen de Tulpen' was de naam van een gezamenlijk onderzoek naar chronische hepatitis B van de GGD'en Hollands Noorden en Zaanstreek-Waterland onder de Vietnamese bevolkingsgroep in hun regio. Het doel van het onderzoek was om mensen met chronische hepatitis B op te sporen en degenen met een grote kans op ernstige leverziekte te verwijzen naar maag/darm/lever (MDL-) artsen. In totaal hebben 678 mensen zich laten onderzoeken, 53 van hen (7,8%) bleken HBs-Ag-positief te zijn en tenminste 14 personen werden voor nader onderzoek naar een MDL-arts verwezen. Deze uitkomsten komen overeen met die van andere soortgelijke projecten in ons land.

De aanleiding voor dit project was tweeledig:

1. In de afgelopen 10 jaar hebben beide GGD'en een opvallend groot aantal meldingen van chronische hepatitis B bij Vietnamese Nederlanders gekregen. Kennelijk bevindt zich in beide regio's een grote groep mensen van Vietnamese afkomst.
2. De projecten van de collega's in Rotterdam en Den Haag China aan de Maas (1,2) en China aan de Noordzee (1) hebben ons sterk geïnspireerd.

Vietnamezen in Noord-Holland

In Noord-Holland wonen ongeveer 2400 Vietnamezen. De kern van deze groep wordt gevormd door mensen die rond 1980 als bootvluchteling naar Nederland zijn gekomen. De meerderheid van deze bootvluchtelingen is indertijd in nieuwe wijken in de steden Alkmaar, Heerhugowaard, Hoorn (regio Hollands Noorden) en Purmerend (regio Zaanstreek-Waterland) gaan wonen. Elders in Nederland hebben zich ook groepen Vietnamezen gevestigd, maar die groepen zijn veel kleiner dan de groep in Noord-Holland. De noordhollandse Vietnamezen zijn georganiseerd in 4 verenigingen in de 4 genoemde steden. Deze verenigingen hebben onderling nauw contact. Hun leden wonen merendeels nog in dezelfde wijken waar ze indertijd zijn gehuisvest. Deze omstandigheden zijn zo goed als ideaal voor een project als dit. De verenigingen hebben dan ook een grote rol gespeeld in de uitvoering.

Afwegingen vooraf

Definiëring van de doelgroep

Medio 1989 is in Nederland de screening van zwangere vrouwen op hepatitis B gestart. Dankzij deze screening en daarmee samenhangend de behandeling/bescherming van pasgeborenen van hepatitis B-draagsters, kunnen we stellen dat er na 1989 in Nederland vrijwel geen kinderen meer zijn geboren die rond de geboorte besmet zijn geraakt met hepatitis B1.

Om deze reden hebben we de doelgroep van ons project gedefinieerd als: mensen van Vietnamese afkomst geboren vóór 1 januari 1990 en jongeren van Vietnamese afkomst geboren na 1990, maar alleen als ze niet in Nederland zijn geboren. Deze doelgroep bestaat in de 2 regio's samen uit ongeveer 1600 personen.

Onderzoek

De deelnemers zijn onderzocht op aanwezigheid van het HBs-Ag in het bloed. Dat onderzoek lag het meest voor de hand gezien de doelstelling: opsporing van dragers.

Screening op hepatitis C is uitvoerig overwogen, maar niet meegenomen in het onderzoek, hiervoor schoten de financiële middelen te kort. Bovendien vreesden we dat de boodschap aan onze doelgroep te ingewikkeld zou worden als we hen op 2 soorten hepatitis zouden gaan onderzoeken.

Verwijsbeleid

HBs-Ag-positieven zijn in tweede instantie en in samenwerking met de huisartsen nader onderzocht op aanwezigheid van het HBe-antigeen in het bloed en op het niveau van het ALAT. Zij zijn verwezen als ze voldeden aan de verwijscriteria van de NHG-standaard (2), conform de 'korte keten' (3).

Vorbereiding

Het project is voorbereid door een projectgroep bestaande uit medewerkers van beide GGD'en en de voorzitters van de 4 verenigingen. Het belangrijkste deel van de voorbereidingen was de voorlichting. Die voorlichting heeft bestaan uit 3 informatie-rondes met tweetalige brieven en informatiefolders die deels huis-aan-huis door vrijwilligers, deels met de post in de 4 steden zijn bezorgd. Ook zijn er goedbezochte voorlichtingsavonden geweest in Alkmaar, Hoorn en Purmerend.

Met de artsen-microbiologen van de betrokken medisch-microbiologische labs zijn afspraken gemaakt over het aanleveren van de monsters (op zaterdag!), de verwerking van de gegevens, het bewaren van het materiaal (1 jaar na afname) en de kosten van het onderzoek.

Het project is gesponsord door Univé verzekeringen en Gilead. Deze sponsors hebben zich niet bemoeid met de opzet of de inhoud van ons project. Het laboratoriumonderzoek is betaald uit het regionale fonds voor diagnostiek in de openbare gezondheidszorg.

De regionale ziekenhuizen zijn bijzonder coöperatief geweest door, tegen geringe vergoeding, ervaren prikkers ter beschikking te stellen voor de grote 'prikacties' op 2 zaterdagmiddagen. Uiteraard zijn de MDL-artsen in de regio betrokken geweest bij het project en de huisartsen in de wijken met veel Vietnamezen.

Acties

De grote prikacties vonden plaats op zaterdagmiddag 16 april 2011 in Alkmaar voor de mensen uit Alkmaar en Heerhugowaard en op zaterdagmiddag 23 april 2011 in Purmerend en in Hoorn. De

priklocaties waren wijkcentra in buurten waar veel leden van de doelgroep wonen. Alleen de mensen uit Heerhugowaard moesten gemiddeld iets verder reizen dan de mensen in de andere steden.

Resultaten

Ons bereik was 678 van de 1600 personen, dat is 42,4%. Dat lijkt in vergelijking met andere projecten een goede score. De verwachting was dat ongeveer 10% van de deelnemers HBs-Ag-positief zou blijken te zijn. Het werkelijke cijfer is 7,8% gemiddeld, met tamelijk opvallende verschillen tussen de verschillende steden. Het gemiddelde percentage van dit project komt overeen met de percentages van de andere projecten in het land.

Verwerking

Toen de uitslagen ongeveer 3 weken na de prikacties binnenkwamen, begon voor de afdelingen infectieziektebestrijding van de 2 GGD'en pas het echte werk. De deelnemers die HBs-Ag-negatief bleken te zijn, kregen een brief thuis waarin ze op de hoogte werden gesteld van hun uitslag. Ze kregen daarbij het advies eventueel nader onderzoek naar hun immuniteit te laten doen op eigen kosten, bijvoorbeeld als ze van plan zouden zijn hun land van herkomst te gaan bezoeken.

Alle deelnemers die positief testten voor HBs-Ag werden door onze infectieziektebestrijders in een persoonlijk gesprek op de hoogte gesteld van hun uitslag en de gevolgen daarvan. In dat gesprek werden ook alle contactpersonen geïdentificeerd en werd het noodzakelijke aanvullende onderzoek besproken.

Vervolgens werden de huisartsen van deze deelnemers ingelicht en zij werden verzocht om aanvullend onderzoek te laten doen. Daarbij werd geadviseerd om bij de deelnemers opnieuw bloed te laten afnemen en het volledige onderzoek te laten doen, ter bevestiging van de eerste uitslag.

Het onderzoek van de contactpersonen werd deels door de GGD zelf, deels door de huisartsen uitgevoerd. In totaal zijn 135 contactpersonen onderzocht.

Begin november 2011 ging de laatste rapportage aan de huisarts van een HBsAg-positieve deelnemer aan het project de deur uit.

De resultaten

Gemeente	Aantal deelnemers bloedafname	aantal HBsAg pos	% HBsAg pos	verwijzing aantal	% verwijzing
Alkmaar & Heerhugowaard	266	15	5.6	3	1.3
Hoorn	254	17	6.7	4	1.6
Purmerend	159	21	13.2	7	4.4
totaal	678	53	7.8	14	2.1

De resultaten

	Aantal onderzochte contactpersonen
Hoorn & Alkmaar & Heerhugowaard	92
Purmerend	43
Totaal	135

Verwijzingen

Van de 15 deelnemers met een positieve testuitslag zijn er in Alkmaar en Heerhugowaard 3 verwezen naar de MDL-arts in het Medisch Centrum Alkmaar. Van de 17 deelnemers met een positieve uitslag uit Hoorn zijn er 4 verwezen naar de MDL-arts in het Westfries Gasthuis. En van de 21 deelnemers met een positieve uitslag uit Purmerend zijn er verwezen naar de MDL-poli in het VU-Medisch Centrum. In totaal zijn ten minste 14 deelnemers verwezen naar de tweede lijn voor nader onderzoek. De deelnemers die positief testten maar die niet aan de verwijscriteria voldeden, hebben het advies gekregen zich in de toekomst door hun huisartsen te laten controleren. Het is ons bekend dat enkele van hen toch door hun huisartsen zijn verwezen.

Auteurs

H. Menger¹, G. Neve²

- 1 GGD Hollands Noorden
- 2 GGD Zaanstreek-Waterland.

Correspondentie

H. Menger | hmenger@ggdhollandsnoorden.nl

Literatuur

- 1 Op de Coul ELM, Weert JWM van, Oomen PJ, Smit C, Ploeg CPB van der, Hahné SJM, Notermans DW, Sande MAB van der Prenatale screening op hiv, hepatitis B en syfilis in Nederland effectief. Ned Tijdschr Geneeskd. 2010;154:A2175